

מחלוקת בונה מערכי שיעור לכיתות ה'-ט'

להלן הצעות למגוון פעילויות ומקורות בנושא "מחלוקת בונה" המיועדים לכיתות ה'-ט'. ניתן לשלב בין הפעילויות השונות, וכמובן לערוך בהם שינויים בהתאם לצרכי הקבוצה. נשמח לקבל רעיונות נוספים לדוא"ל michalg@mosaica.org

מטרות המערכים:

- המשתתפים יבינו את ההבדלים בין מחלוקת בונה ובין מחלוקת הרסנית.
- המשתתפים יכירו ויתנסו במיומנויות הנדרשות על מנת לקיים מחלוקת בונה.
- המשתתפים יכירו את המחלוקת הבונה שהתקיימה בין בית הילל ובית שמאי, "מחלוקת לשם שמים"

1. שיתוף בריב/ סכסוך שהמשתתפים חוו בזמן האחרון

- בעבודה עצמית, כל אחד יענה על השאלות הבאות:
 - עם מי היה הריב?
 - על מה היה הריב?
 - איך הרגשתי?
 - איך הוא הסתיים?
- דיון בזוגות / מליאה (להדגיש כי אין צורך לשתף במידע רגיש) על הדברים שנכתבו.
- המשך דיון:
 - האם הריב היה "יעיל"?
 - האם יצא משהו טוב מהריב הזה? מה?
 - האם משהו רע יצא מהריב הזה? מה?
 - אם ניתן היה "לחזור אחורה", האם היית אומר/ת או עושה משהו אחרת?

2. מהי מחלוקת בונה?

4 עקרונות למחלוקת בונה:

- ניתן להתווכח על הנושא, אך יש לכבד את האדם שמולי ולשמור על מערכת יחסים טובה
- יש לבדוק מה מניע אותי במחלוקת: האם אני מנסה לנצח או למצוא פתרון?
- עלי להקשיב ולהיות פתוח (באמת) לאפשרות שאולי אני טועה
- לא בהכרח יש "צודק וטועה", שני הצדדים יכולים להיות צודקים

- תרגיל בזוגות: עברו על מיקרי המחלוקת הבאים, וקיבעו לאילו מעקרונות "המחלוקת הבונה" הם מתאימים (יכול להיות כי יתאימו ליותר מעקרון אחד) (מצ"ב דף עבודה).
- במליאה- הזוגות יציגו את חלוקת המקרים לעקרונות ויסבירו את בחירתם (חשוב להעלות לדיון את כל 4 העקרונות). המשתתפים מוזמנים לחלוק זה על זה ולהעלות טיעונים שיתמכו ברעיונותיהם. יש לנסות ולהגיע להסכמה קבוצתית לגבי התאמת המקרים לעקרונות.
- ניתן להכין כרזות עם שמות המקרים ולהדביק תחתיהם את העקרונות הרלוונטיים בהתאם להחלטות הקבוצה.

דף עבודה

להלן סיפורי מחלוקת - בכל סיפור מתקיים לפחות עקרון אחד של "מחלוקת בונה", ציינו אלו עקרונות נמצאים בכל סיפור (יכול להיות יותר מעקרון אחד בכל סיפור):

עקרונות המחלוקת הבונה:

1. ניתן להתווכח על הנושא, אך יש לכבד את האדם שמולי ולשמור על מערכת יחסים טובה
2. יש לבדוק מה המוטיבציה שלי: האם אני מנסה לנצח או למצוא פתרון?
3. עלי להקשיב ולהיות פתוח (באמת) לאפשרות שאולי אני טועה
4. לא בהכרח יש "צודק וטועה", שני הצדדים יכולים להיות צודקים

א. עידו: אני חושב שנגיע לסינמה סיטי הרבה יותר מהר אם ניסע על איילון ולא על כביש החוף נועם: אין מצב, סע על כביש החוף
עידו: מה אתה "מתלהב", אתה חושב שאתה יודע הכי טוב? ברור שיותר קצר על איילון!
נועם: ממש לא... ראיתי עכשיו ב-WAZE שעל איילון יש פקק מטורף, תאמין לי, אני רוצה להגיע לסרט בדיוק כמוך...
עידו: אהה, אוקי אז אני אסע על כביש החוף...

עקרונות המחלוקת הבונה בסיפור:

ב. ענת: אני לא מאמינה שנתת להומלסית הזאת 10 שו, זה כ"כ חסר אחריות! את לא יודעת מה היא תעשה איתם!!!
אלה: איך את יכולה להיות כזאת קרת לב! תראי באיזה מצב היא! הכמה שקלים הללו יתנו לה להרגיש שהיא בן אדם שלא מגיע לו לחיות ברחוב. שתחליט בעצמה מה לעשות עם הכסף
ענת: כן, אבל יש כ"כ הרבה אנשים שזקוקים לעזרה, ואפשר לתרום להם דרך צינורות יותר מקובלים דרך ארגוני צדקה ועמותות, ואז יודעים בדיוק שהכסף משמש לקניית מזון ותרופות.
אלה: מה שאת בעצם אומרת זה שאני צריכה לתת לה את ה-10 שקלים האלה אבל דרך איזה ארגון צדקה... אבל יש פה משהו שהוא מעבר לעניין של הכסף- איך נראה לך שהיא מרגישה כשמאות אנשים עוברים לידה כל יום ואומרים לעצמם שלא כדאי לעזור לה כי היא בטח תקנה בכסף הזה אלכוהול.
ענת: אף פעם לא חשבתי על זה ככה.. אבל נראה לי שעדיין הייתי רוצה לדעת למה הכסף שאני תורמת משמש.
עקרונות המחלוקת הבונה בסיפור:

ג. מעין: בוא לא נעצור כאן, נראה לי שכדאי שנקנה רגע פיצה לארוחת צהריים לפני שניכנס לשיעור הפרטי
יובל: מה נסגר אתך? אנחנו כבר פה, עד שנגיע לשם ועד שנחזור משם... רעיון ממש מפגר!
מעין: היי, למה להעליב? תאמין לי שיש לי סיבה טובה...
יובל: אוקי, סליחה- לא התכוונתי להעליב, פשוט אני לא מבין את ההיגיון!

מעיין: טוב, אם תיתן לי הזדמנות להסביר... שנינו גוועים ברעב ואנחנו הולכים לבלות שעתיים ארוכות מאוד בלימוד מתמטיקה שזה קשה גם כששבעים... אני רוצה להיות מרוכזת ולא להתעסק בבטן המקרקרת שלי... נראה לי שזה הגיוני, לא?
יובל: וואלה- צודקת, סליחה שירדתי עליך ככה....
עקרונות המחלוקת הבונה בסיפור: _____

3. כתיבת דיאלוג מפייס בין יעקב ועשו (הזכירו לתלמידים בנקודות על [מה הסיפור](#))- חלקו את המשתתפים ל-4 קבוצות או יותר, והושיבו אותם בפינות נפרדות בכיתה. כל קבוצה תקבל עקרון אחד של "מחלוקת בונה/ מחלוקת לשם שמיים" ותתבקש לכתוב דיאלוג דמיוני בין יעקב לעשו ע"פ עקרון זה. ניתן להמחזיז או להציג את הדברים שנכתבו במליאה.

4. בקשו מהתלמידים להכין ציור/ קומיקס של מחלוקת בונה. לחילופין, ניתן להכין ציור אחד של מחלוקת בונה וציור אחד של מחלוקת שאיננה בונה ולדון על ההבדלים בציורים. אפשרות שלישית: להנחות חצי מהכיתה לצייר מחלוקת בונה ואת החצי השני מחלוקת שאיננה בונה.

5. יצירת "רשימת תיוג"/ צ'ק ליסט אישית או כיתתית למה צריך לעשות כדי לנהל מחלוקת בונה- התלמידים יביאו רעיונות משלהם, רצוי שהרעיונות יהיו מאוד יישומים (עם או בלי קשר לארבעת העקרונות של "מחלוקת בונה"). לדוגמא:

- לספור עד 10 לפני שעונים לצד השני בזמן ויכוח
- גם בזמן ויכוח, להגיד לצד השני שאתה חבר שלו ומעריך אותו אך אתה חולק עליו בנושא מסוים.
- לנסות לחשוב כיצד הצד השני רואה/ מרגיש את הדברים.

לאחר הפעילות, ניתן לייצר בלוג כיתתי (או להוסיף לבלוג קיים) עם רשימת הדברים שעלו, ולעודד תלמידים להוסיף דברים נוספים לרשימה.

[באדיבות פרויקט 9 Adar בפייסבוק: The 9 Adar Project](#)